

www.danionvasile.com

Contact: danionvasile@yahoo.com

Este liberă preluarea textului, în format electronic sau în variantă tipărită – cărți, ziare, reviste, doar cu menționarea sursei.

© Pentru ediția de față, Editura Areopag

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Vasile, Danion

Mângâiere pentru bolnavi / Danion Vasile ; ed. îngrij. de Mihaela Bejan. - București : Areopag, 2025

ISBN 978-606-9678-88-6

I. Bejan, Mihaela (ed. îngrij.)

2

Danion Vasile

**MÂNGÂIERE
PENTRU BOLNAVI**

Ediție îngrijită de Mihaela Bejan

Editura Areopag
București, 2025

CUPRINS

Introducere	5
Scrisoare despre sănătate și boală.....	8
Scrisoare către cei care îngrijesc sau vor îngriji bolnavi	18
Catedrala milosteniei.....	53
„Nu îl mai suport...”	66
Despre împreună-pățimire	88
Gânduri despre crucea bolnavului.....	102
Jertfa pentru aproapele: între ficțiune și realitate	128
Când duhovnicul e bolnav... ..	152
Despre bolile ereticilor... ..	185
Vindecări minunate	207
Maica Domnului – grabnic tămăduitoarea	226
Întâmplări din <i>Limonariul</i> mirenilor.....	252
Din înțelepciunea Patericului	265
<i>Sfântul Nicodim Aghioritul</i> În mrejele vrăjitorilor	270
ACATIST PENTRU IZBĂVIREA DE BOALĂ CĂTRE PREADULCELE IISUS, DOCTORUL SUFLETELOR ȘI AL TRUPURILOR NOASTRE	284
RUGĂCIUNI	297
Bibliografie selectivă.....	312
Nota autorului	315

I. MÂNGÂIERE PENTRU BOLNAVI**Scrisoare despre sănătate și boală...**

Ce este mai de preț: sănătatea sau boala?

Un om obișnuit nu își pune o astfel de întrebare.

Nici nu îi trece prin cap că boala poate fi de preferat sănătății. Și totuși...

Sfântul Tihon de Zadonsk scria:

„Boala, deși îți chinuiește sufletul, totuși îți mântuiește duhul”.

„Sănătatea trupului îi deschide omului ușa spre multe capricii și păcate, iar neputința trupului o închide”.

„În vremea bolii noi simțim că viața omenească este asemenea unei flori care se usucă aproape imediat după ce își desface petalele și asemenea unui nor care se risipește și nu lasă nicio urmă; că zilele noastre dispar ca umbra, că trupul nostru se usucă asemenea florilor câmpului; că viața omului celui mai tare este numai o suflare; că cu orice respirație ea se scurtează și că bătăile pulsului său, asemenea bătăilor unui pendul, îl apropie de ceasul din urmă, care aproape întotdeauna bate într-un astfel de moment când el crede că până la acel ceas mai e încă mult. O, boală amară, dar leac sănătos! Așa cum sarea împiedică putrezirea cărnii și a peștelui și nu îngăduie să se zămislească într-însele viermii, tot așa orice boală ferește duhul nostru de putrezirea și descompunerea duhovnicească și nu îngăduie patimilor, ca unor viermi sufletești, să se zămislească în noi.”

S-ar putea găsi și alte cuvinte ale Sfinților Părinți în care boala este arătată ca fiind de preferat sănătății.

Ce să înțelegem, deci, că ar fi bine ca toți oamenii să se îmbolnăvească, pentru a avea sufletele mai curate?

(„Asta e Ortodoxia, apologia bolii, credința oamenilor defecti, propaganda suferinței? Dacă e așa, mai bine rămân cu credința din sufletul meu, care e mult mai frumoasă...”, ar putea spune un necredincios. De obicei, auzind astfel de citate, necredincioșii se întăresc în necredința lor...)

Ne putem pune întrebarea: „Din moment ce boala ar fi de preferat sănătății, de ce în rugăciunile Bisericii nu se cere boală pentru credincioși, de ce se cere și sănătate trupească, nu numai sufletească? De ce există slujba Sfântului Maslu, pentru tămăduirea celor bolnavi, și nu există și o slujbă de îmbolnăvire a celor sănătoși?”

În loc să răspund la astfel de întrebări, voi reproduce un fragment dintr-o scrisoare a Sfântului Nectarie din Eghina, marele făcător de minuni, adresată uneia dintre ucenicele sale:

„Boala ta m-a întristat. Ai răcit din pricina umezelii chiliei tale... Deoarece era cu putință să o repari cu puține cheltuieli, pentru ce nu mi-ai scris? Aș fi trimis bani... Nu mai îngheța, nu-ți primejdui viața. Boala nu îngăduie celor care nu sunt desăvârșiți să sporească. Ai nevoie de sănătate pentru lucrarea duhovnicească. Să știi că dacă cei care nu sunt desăvârșiți și se pogoară în arenă să lupte nu au sănătate, vor fi biruiți din lipsă de putere, căci le va lipsi puterea morală care îi întărește pe cei desăvârșiți. Pentru cei care nu sunt desăvârșiți, sănătatea este carul care îl poartă pe atlet până la sfârșitul luptei. De aceea îți recomand să ai discernământ și măsură în toate și te sfătuiesc să eviți excesele. Nevoințele merg împreună cu măsura virtuții. Cel care nu are virtuți morale înalte și vrea să se întreacă cu cei desăvârșiți, să ducă o viață aspră,

acela aleargă spre primejdia părerii de sine și a căderii.”^[32; 109]

Ce spune Sfântul Nectarie? „Pentru cei care nu sunt desăvârșiți, sănătatea este carul care îl poartă pe atlet până la sfârșitul luptei.”

În fața unor poziții atât de diferite, unii oameni fac afirmații gen: „Iată cum se contrazic între ei sfinții... Adevărul este întotdeauna la mijloc, chiar și sfinții au greșit...” Cei care abia așteaptă să vâneze greșeli în învățăturile sfinților pentru a-și putea justifica poziția lor rătăcită nu pot ajunge la cunoașterea adevărului.

„Dar nu e evident că se contrazic? Sfântul Tihon învață una, iar Sfântul Nectarie învață alta...”

Sunt situații, extrem de rare, în care poziția unui sfânt față de o anumită problemă este diferită de poziția unui alt sfânt. Cine are dreptate? De obicei oamenii se simt provocați să se poarte ca niște arbitri și să judece după mințile lor de partea cui este dreptatea. Caută argumente, citesc, se roagă cu inima înfierbântată și, în cele din urmă, dau verdictul. Numai că de foarte multe ori acest verdict este îndoielnic. Pentru că nu suntem noi la măsura la care să decidem unde este adevărul. Tot ce putem face este să căutăm care a fost poziția Bisericii privitoare la problema respectivă. Biserica, fiind Trupul lui Hristos, nu poate propovădui învățături greșite. (Este adevărat și faptul că există unii oameni rătăciți și chiar unii eretici care încearcă să își justifice născocirile și greșelile făcând apel la predania Bisericii; și nu sunt numai excepții – marii eretici ai primelor veacuri încercau să se prezinte ca fiind mărturisitori ai acestei predanii... Nu este locul aici să vorbim însă despre astfel de probleme.)

Dacă ar fi existat o contradicție reală între învățătura Sfântului Tihon și cea a Sfântului Nectarie nu aș fi cutezat să scriu despre tema de față. Voi încerca

să prezint pe scurt fiecare dintre cele două poziții, și apoi vom vedea în ce măsură ele se completează sau se contrazic.

Să începem cu scrisoarea Sfântului Nectarie. Cui se adresează ea? Unei surori de mănăstire care se îmbolnăvisese. De ce? Din pricina neglijenței sale: având chilia umedă, a preferat să viețuiască în ea în loc să o repare. Și astfel s-a îmbolnăvit. Sfântul nu o laudă pentru nevoința sa, ci îi atrage atenția că „dacă cei care nu sunt desăvârșiți și se pogoară în arenă să lupte nu au sănătate, vor fi biruiți din lipsă de putere, căci le va lipsi puterea morală care îi întărește pe cei desăvârșiți”.

Altfel spus, cei care sunt la începutul războiului duhovnicesc nu trebuie să se arunce în lupte mai presus de puterea lor. Dacă nu au grijă de sănătatea lor, sub pretext că pot răbda suferința bolii, se află în înșelare. Este adevărat faptul că unii dintre marii sfinți ai Bisericii au trăit în niște condiții care le puneau în pericol sănătatea, numai că nu oricine le poate urma nevoința. Sfinții Părinți au scris destul despre păcatul râvnei fără de măsură, păcat în care cad începătorii care se străduiesc să ajungă la sfințenie într-un timp cât mai scurt și trecând cu vederea povețele duhovnicești ale înaintașilor.

Greșește cu ceva Sfântul Nectarie? Nu. Pur și simplu aplică învățătura despre dreapta socoteală la problema bolii. Fiind creștini, trebuie să ne luptăm pentru a ne omorî patimile, nu trupul. Credința creștină nu neagă trupul, care este templu al Duhului Sfânt. Cine își omoară trupul, distrugându-și sănătatea în loc să își omoare patimile sau crezând că își omoară patimile, păcătuiește; oare, dacă i-ar fi fost de folos să fie bolnav, Dumnezeu ar fi șovăit să îi trimită această cruce?

Nu, Dumnezeu vrea mai mult decât noi mântuirea noastră și știe mai bine ce cruce ne este de folos să ducem la un moment dat. Nu cred că este nevoie de mai multe justificări: neglijarea sănătății este o formă de sinucidere lentă. Cei care caută boala în loc să caute să sporească în virtute se aruncă într-o luptă pentru care nu sunt pregătiți.

Privitor la cealaltă poziție, pe care o găsim rezumată în cuvintele Sfântului Isaac Sirul - „Dumnezeu trimite bolile pentru sănătatea sufletului”, trebuie precizate câteva idei mai importante. Bolile care vindecă sufletul sunt trimise de Dumnezeu, nu sunt provocate de om. Boala poate fi aceeași, dar puterea de a o răbda diferă: omul care și-a pricinuit boala se aseamănă celui care vrea să urce un munte înalt fără să fie pregătit, pe când omul care răbda boala trimisă de Dumnezeu se aseamănă celui care s-a antrenat vreme îndelungată.

De ce și cum este sufletul vindecat de boală? Fără a încerca să despici firul în patru, fără a încerca să pătrund în taina bolii, voi face câteva observații generale. Omul bolnav (ca aproape orice om care are necazuri) trebuie să accepte o realitate pe care nu și-a dorit-o: nu este în măsură să se folosească de trupul său așa cum și-ar dori. Cuțitul suferinței îl smerește.

„Cum lucrează boala asupra sufletului?”

Păcătoșilor le este de folos boala ca să înțeleagă că nu sunt stăpânii propriei vieți. Dumnezeu le-a dat viață, Dumnezeu i-a adus la viață pentru a-i face părtași bucuriei împărăției cerurilor. Dacă ei nu vor să trăiască decât pentru trup, boala le aduce aminte că trupul nu este nemuritor. Păcătoșilor, ca și necredincioșilor, boala li se pare groaznică. Este factorul care îi scoate din priza la care se alimentează cu patimi și cu poftă. Evident, bolnavii nu ajung la nepătimire instantaneu, bolnavii au patimile lor, dar boala îi împiedică

să își satisfacă poftele pe care și le-ar fi împlinit dacă ar fi fost sănătoși. Boala îi îndeamnă să ia aminte la suflet, să se gândească la viața veșnică.

„Da, păcătoșilor le este de folos boala, dar nu ar fi fost mai bine ca cei sporiți în credință să fie în permanență sănătoși?”

O primă observație: mulți dintre marii părinți cu viață sfântă, care au vindecat bolile altora, au răbdat ei înșiși vreme îndelungată boli foarte dureroase.

În cartea *Ne vorbește părintele Porfirie*, acest cuvios, poate cel mai mare sfânt făcător de minuni din secolul trecut, ne mărturisește: „Mulțumesc lui Dumnezeu că mi-a dat multe boli. De multe ori Îi spun: «Hristoase al meu, iubirea Ta nu are hotar!» E o minune cum de mai trăiesc. Printre alte boli ale mele, am și cancer la hipofiză. S-a făcut acolo o tumoare care crește și apasă pe nervul optic. De-asta nu mai văd acum. Mă doare înfricoșător. Mă rog, însă, ridicând Crucea lui Hristos cu răbdare. Vedeți inima mea cum este? S-a mărit, nu mai este cum era. Este tot din pricina cancerului de la cap. Și, cu cât merg, o să se înrăutățească. Se va mai mări, o să-mi fie greu să vorbesc. Mă doare mult, sufăr, dar este foarte frumoasă boala mea. O simt ca iubire a lui Hristos. Mă străpung la inimă și mulțumesc lui Dumnezeu. Este pentru păcatele mele. Sunt păcătos și Dumnezeu Se străduiește să mă curățească.”^[31; 367]

(Sfântul Porfirie Kavsokalivitul „a suferit de următoarele boli: infarct miocardic, insuficiență renală cronică, ulcer cu nișă «cu repetate gastroragii», cataractă, herpes zosterial pe față, dermatită stafilococică pe mână, hernie inghinală «cu dese strangulări», gușă endemică cronică, adenom la hipofiză.”^[31; 367])

Dacă Dumnezeu a știut că acelor sfinți le-a fost mai de folos să rabde, în vreme ce noi am fi considerat

că le era mai de folos să facă alte nevoințe, înseamnă că trebuie să ne revizuiem modul de înțelegere a bolii.

Sfinții Părinți ne-au atras atenția asupra faptului că în orice nevoie se poate amesteca mândria. Unul dintre părinții pustiei, după ce întrerupsese un post exagerat de aspru, a văzut cum dracul pleca de la el. Adică tocmai întreruperea acelei nevoințe lipsite de dreptă socoteală i-a fost de folos, și nu postirea aceea. Alți părinți au căzut în mândrie tocmai pentru faptul că se rugau vreme îndelungată și socoteau că sunt mai presus decât ceilalți.

Mândria, cea mai grozavă patimă care îl separă pe om de Dumnezeu, este o patimă foarte fină. Întreaga predanie ortodoxă ne arată că cel mai bun leac împotriva mândriei este tăierea vocii. În scrierile filocalice se pune accent pe ascultarea față de povățuitorul duhovnicesc, ascultare care este numită mucenicească pentru că luptătorul renunță la voia sa pentru a face voia lui Dumnezeu, Care îi vorbește prin povățuitor.

Dar mucenicie este numită și boala, pentru că este tot o formă de tăiere a vocii. Pentru cei care vor să ducă lupta cea bună, boala este un examen: dacă rabdă durerile, știind că aceste dureri le aduc sănătate sufletească, atunci răbdarea este o dovadă a smereniei. Dacă însă bolnavul cârtește, dacă se supără că Dumnezeu nu l-a lăsat să continue nevoințele pe care le făcea, atunci prin aceasta arată că la baza războiului său nu stă dorința de a trăi după voia lui Dumnezeu, ci stă dorința de mărire, dorința de satisfacere a orgoliului, care se ascunde sub o mască duhovnicescă. Narcisismul de care suferă oamenii părut duhovnicești nu este cu nimic mai bun decât narcisismul celor care cad în patimi trupești. Și unii și alții pun voia proprie deasupra vocii dumnezeiești.

Boala este o cruce grea. Câtă vreme omul duce cu răbdare această cruce, boala îi este de folos.

Numai că boala nu este singura cruce care duce la mântuire. Hristos nu a venit pe pământ să propovăduiască avantajele bolii. Hristos ne-a chemat să ne purtăm crucea pentru a dobândi raiul. Creștinii trebuie să se lupte pentru mântuire. Și, fie că sunt bolnavi sau nu, fie că sunt în necazuri sau nu, ei trebuie să meargă spre rai.

Boala nu este o virtute, așa cum nici sărăcia nu este o virtute. Pe mulți sărăcia i-a dus la deznădejde, pe mulți boala i-a dus la disperare. Rea nu este bogăția, ci folosirea ei spre satisfacerea patimilor și a poftelor. Rea nu este sănătatea, ci folosirea ei spre pierzania sufletului. Rea este grija excesivă pentru sănătate, idolatrizarea trupului.

Sfinții Părinți nu au spus că trebuie să căutăm boala. Ci au spus doar că sănătatea poate fi spre pierzare, în timp ce boala poate fi leac pentru suflet. Boala este de preferat sănătății folosite greșit, folosite pentru satisfacerea poftelor. Dostoievski a scris că „un om sănătos este totdeauna un om pământesc, material... Dar cum ajunge bolnav și ordinea naturală, pământescă, a organismului său se strică, îndată i se revelează posibilitatea unei alte lumi și, pe măsură ce se agravează boala, raporturile cu această lume se îngustează”. Dar aceste afirmații ale lui nu trebuie considerate literă de lege: au existat sfinți care au avut o sănătate de fier, chiar dacă duceau o viață de aspră nevoie, și au existat păcătoși care, ajungând pe patul de boală, au mărit raporturile cu această lume. Sunt destule cazuri de bețivi care dovedesc acest lucru.

„Și totuși, de ce Sfinții Părinți au vorbit mai mult despre folosul bolii decât despre folosul sănătății?”